

RAFA G. L.

GUIA DELS GUETOS URBANS

La llei del carrer

Tots sabem on són, però ningú de nosaltres hi ha entrat mai. Són els barris de les nostres ciutats on la tranquil·litat no existeix. Oblidats per l'administració, els habitants d'aquests carrers tracten de sobreviure entre la marginalitat i el narcotràfic.

E. Roig/E. Company/F. Anton/T. Violeta/J. Mas

Des que arribaren els pispes i la droga al barri, ha canviat tot», diu Antonia Santiago Fernández, gitana, de 21 anys. El seu barri, les Casetes Roses, és actualment el més perillós del districte marítim de València. Probablement és també el més conflictiu de tota la ciutat. Els heroïnòmans, els alcohòlics i les putes comparteixen en aquests carrers el mateix ambient de misèria i d'atur. En els rostres dels veïns més joves es detecta el desencant i la duresa asfàltica. Són marginals, carn de presó, membres d'una comunitat-gueto on la tranquil·litat té un preu: el silenci. Barris com aquest són un calc d'altres d'existents a Barcelo-

na, Palma de Mallorca, Castelló i Alacant. Es troben ubicats al mateix nucli urbà o a la perifèria, però, sempre, lluny dels ambulatoris i molt prop de les comissaries de policia. A Barcelona, el Raval, la Ribera i la Barceloneta; a València, la Coma, o Les Malvines com s'anomenen popularment les 613 Vivendes, també Lain San Po i Les Casetes Roses; a Alacant, les Mil Vivendes; a Castelló, el Perpetuo Socorro —el Barranquet—, i a Palma de Mallorca, la zona del polígon de llevant, el Jonkuet i el barri xinès.

Totes aquestes barriades són considerades d'acció preferent (BAP), o el que és el mateix, zones conflictives. En la majoria, hi conviuen gitanos, àrabs, països sense ofici i pispes. Més que

veïns, són col·legues en un negoci que mata i que, en alguns casos els pot fer rics: la droga. Les seues vivendes, generalment de protecció oficial, són sotmeses a continus escorcolls, però la policia no hi sol trobar sinó misèria. Les possibles proves van wàter avall. Qualsevol cosa abans que anar a parar a la garjola.

Atur i analfabetisme

Fa just quinze dies, al barri de les Mil Vivendes d'Alacant han estat assassinats tres joves pel sol fet d'haver estat descoberts quan intentaven robar un cotxe. Aquest fet, però, és només un símptoma dels grans conflictes que pateix el barri. Una població econòmicament, culturalment i socialment po-

bra amb vivendes inhumanes i espais públics deficitaris. La declaració com a Barri d'Acció Preferent per part de la Conselleria de Treball i Seguretat Social de la Generalitat Valenciana i la instal·lació d'una comissaria de Policia Nacional, han estat les primeres mesures preses per l'administració tendents a pal·liar la inseguretat i les mancances de la zona.

Al barri més conflictiu d'Alacant viuen un 65 per cent de persones de raça gitana i un 35 per cent de païos. Aquests darrers semblen condemnats a desaparèixer ja que són la majoria gent gran.

La població del barri es compon d'un 7 per cent de gent de més de 65 anys, un 37 per cent de població amb menys de 16 i el 56 per cent restant es correspon amb la franja de població activa. D'aquesta població, un 70 per cent es troba en l'atur i el tràfic de drogues i els robatoris constitueixen la seva principal, quan no única, font d'ingressos. Un 25 per cent del total de la població del barri està per alfabetitzar i un 3 per cent pateixen minusvàlues físiques o psíquiques. Del total de nens en edat escolar, gairebé, la meitat desconeixen l'escolarització i els que teòricament van a l'escola són majoritàriament absentistes.

«L'absentisme —diu Manuel Juárez, assistent social de la barriada «613 vivendes», al terme de Burjassot (a 5 Km de València)— es un dels problemes més greus. Els nens van a escola només per la plaça de menjador. No obstant això, i malgrat que a cap xiquet li falta una plaça escolar, el desinterès per part dels pares és absolut. L'únic que els preocupa és guanyar diners. Utilitzen els propis fills per a col·laborar en casa, cuidant altres germans més menuts, o per a la mendicitat. Als 14 anys, cap xiquet en aquest barri continua els seus estudis».

A l'absentisme però, cal afegir altres problemes comuns a tot aquest tipus de barris. La mobilitat, especialment de la població gitana i àrab, impedeix que es porte a terme el procés de legalització de les vivendes i dels mateixos llogaters. «Els pisos —diu Margot, assistent social de la Coma, terme de Paterna (l'Horta)— els han anat ocupant pel sistema del puntelló a la porta. Aquesta inestabilitat de la vivenda té com a conseqüència la manca d'identitat del barri».

La integració socio-laboral és, en opinió dels assistents socials i educadors de carrer, un altre problema. Tal vegada dels més greus. «Ja siguen païos o gitanos —diu l'assistent social

RAFA GIL

RAFA GIL

L'absentisme escolar és generalitzat en aquestes barriades.

Miguel Pérez Rico—, la gran majoria no té ni els estudis primaris. És difícil doncs, que troben un lloc de treball en una societat que demana especialistes. Accedir a una cartilla de l'INEM és tota una odissea».

En opinió del president de l'Associació Gitana de les 613 Vivendes, Enrique Santiago Fernández, el problema, els problemes, tenen un altra vessant. «El conflicte —diu— prové de la ubicació del barri. Ens han agrupat en un

gueto, lluny de la població considerada "normal". A partir d'aquí, tot el que tenim són problemes. La integració —afegeix— és un exercici difícil en el qual han de col·laborar tots, no sols els marginats».

Per a Enrique Santiago Fernández, president des de fa 8 anys, en l'actualitat les necessitats de la societat gitana són les mateixes que les dels quinquis. «Ens falten, sobretot, serveis socials. Des de fa poc, la Beneficència

RAFA GIL

Misèria i drogues, veïns principals.

ha començat a retirar-nos les cartilles de cobertura sanitària. La veritat, no entenem la funció de l'Ajuntament de cara al barri. L'administració municipal diu que es gasta el 5 per cent del seu pressupost en Serveis Socials però aquí no hem vist mai un duró».

El preu del silenci

«Si no et fiques en res —assegura Carmen González, veïna del Perpétuo

Socorro, conegut també amb el nom del Barranquet— pots viure amb tranquil·litat. Tot té un preu i aquí el millor que es pot fer és tenir la boca tancada».

El Barranquet, ubicat a tres quilòmetres de Castelló i a un d'Almassora, viuen més de 4.000 persones, emigrants la gran majoria. El sector de classe treballadora del barri comparteix carrers i places amb unes 20 famílies de raça gitana i 9 de quinquis que no

mostren cap tipus d'interès per integrar-se en aquesta microsocietat. En la vida de la barriada es poden distingir dues realitats ben diferenciades. D'una banda, hi ha els primers pobladors de la zona, amb una feina més o menys consolidada, i de l'altra els que viuen del narcotràfic.

La droga és per al grup de gitanos la principal font de subsistència. Aquesta ocupació, l'alternen amb petits roboratoris, dels quals obtenen també alguns diners. Tot i això, algunes gitanes, les més joves, col·laboren també en l'economia familiar o en la seua pròpia, tot practicant la prostitució per a poder pagar-se un *xut* d'heroïna.

«Malgrat que aparentment pot semblar un barri tranquil —diu un veí que prefereix restar en l'anonimat— el cert és que les baralles entre gitanos i païos se succeeixen contínuament. A vegades —assegura— és difícil restar indiferent». Els comentaris que circulen entre la gent expliquen accions com la pallissa que va sofrir un vell que va ser maltractat per tres joves de raça gitana. «Ací —explica María Gallego, veïna del barri, 35 anys— hi ha uns 500 gitanos que estan considerats delinqüents comuns, la inseguretat ciutadana augmenta a un ritme accelerat i la policia està demostrant una absoluta i intencionada despreocupació, tal vegada perquè dins les seues funcions no s'inclou la protecció de la gent treballadora que viu en aquest tipus de barris».

Gitanos, païos o quinquis, la delinqüència —segons fonts policials— no entén de races. Tots participen en l'enrenou, inclús els més joves. Es tracta de sobreviure en una societat on quasi mai guanya el més dèbil.

Delinqüència i droga

A Barcelona, les forces de seguretat de l'estat van detenir, el 1988, 4.254 persones presumptament implicades en el tràfic de drogues, mentre que el 1987 van ser tan sols 3.895 els detinguts. Quant a l'haixix, dels 480 milions incautats el 1987 s'han arribat als 26.000 de l'any passat; l'augment és determinant: un 5.500 per cent més.

La Ciutat Vella és un dels districtes més afectats per la delinqüència, majoritàriament relacionada amb el tràfic i consum de narcòtics. Barris com el Raval, el nucli antic i la Ribera, entre altres, són testimonis de primera fila de les baralles i els tripijocs que es realitzen al carrer per obtenir la dosi d'heroïna que la vena demana.

El barri del Raval, en concret, és un dels més afectats per la incidència del

narcotràfic i per tant pel consum i els delictes que genera. La renda per càpita del districte és una de les més baixes de la ciutat i la seva vinculació a la zona portuària és un camp abonat pels traficants internacionals de narcòtics. La majoria de la droga que es trafica i consumeix en aquest barri prové de Tailàndia, via Països Baixos, i s'escampa després per la resta de ciutats mediterrànies, entre les quals hi ha València. La delinqüència que es viu és de carrer, els delinqüents intimiden les víctimes a colp de navalla per a aconseguir la dosi diària. La seva edat està compresa entre els 16 i el 26 anys i el 90 per cent estan enganxats a l'heroïna.

«Aquí, al Raval, com a Sant Gervasi —diu Custodio López, dependent d'un comerç de roba íntima i veí del barri des de fa 15 anys— vénen a buscar droga tot tipus de gent, inclús de la part alta de la ciutat. No sols els joves del Raval es droguen, n'hi ha uns altres, amb més nivell adquisitiu, que són capaços de tot per un *xut*. Això no obstant, per a ells el futur pot ser ben diferent».

Aquesta opinió, la comparteix Antonia Santiago Fernando, veïna de les

Casetes Roses, a la Malva-rosa (València), un altre barri de característiques conflictives semblants a les del Raval de Barcelona. «Es relaciona la droga amb el gitano i amb els barris marginals, es confon marginació amb delinqüència i enmig de tot, els plats trencats els paguen els de sempre. Els que menys tenen a perdre». Antonia Santiago viu al barri fa 11 anys, actualment estudia a l'escola del districte marítim el graduat escolar. «El problema de la droga i la delinqüència —afirma— és un cul-de-sac. El millor que es pot fer és eixir, anar-se'n del barri només pugues».

A les Casetes Roses, la policia nacional entra de 15 a 20 vegades diàries. En altres barris, la policia ni tan sols passa. N'hi ha on no volen entrar ni els taxistes. Mariano Hernández, taxista des de fa 18 anys assegura: «Fa mesos, al metge del barri de la Coma l'assassinaven de tres punyalades, ¿com vol vostè que hi vaja? Les Casetes Roses, la Coma, són barris perillosos, polvorins urbans on uns pocs s'han fet els amos del carrer. No hi ha més llei que la de la selva».

A la zona del Polígon del Llevant (Palma de Mallorca) el talc mortal, l'heroïna, es ven com el pa beneït.

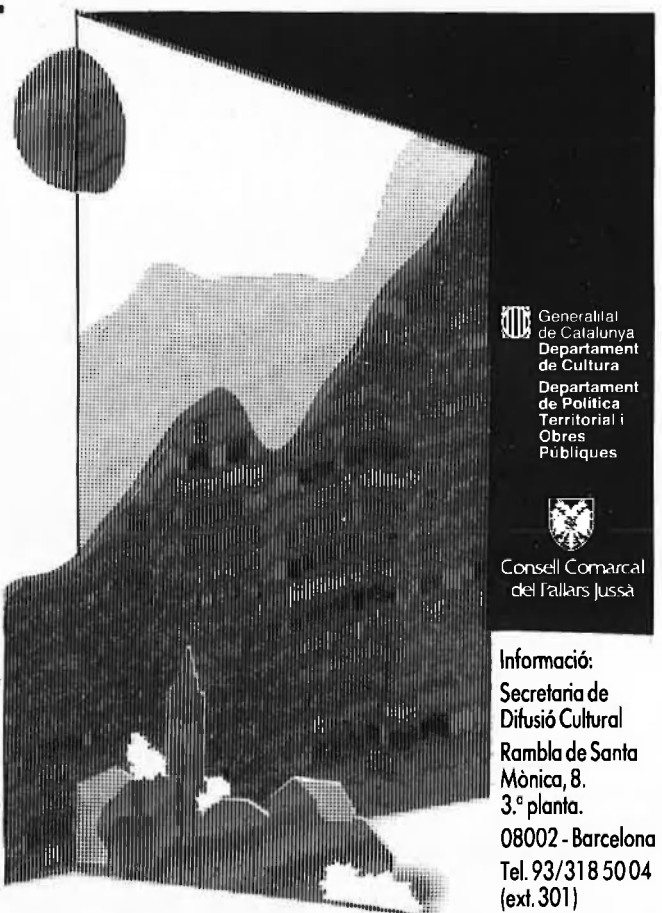
Quan ve una nova remesa, els veïns d'aquest barri encenen fogueres per avisar als *junkies* de la capital que hi ha bon gènere. Ubicada prop de la caserna de la Guàrdia Civil, és la zona amb l'índex de delinqüència més alt de les Balears. «En el barri —diu un veí de 62 anys— sempre s'ha venut haixix, quan la ferralla i el cartó no donaven per a res. El haixix —afegeix— no du problemes, la culpa de tot el que està passant ara la té l'heroïna».

Sospitosos

Als carrers d'un Barri d'Acció Preferent qualsevol pot ser sospitós. La brigada especial de la Policia Nacional hi circula per parelles proveïdes de *walkie-talkies*. Conduïxen les potents motocicletes sense perdre en cap moment el contacte amb l'arma. Subjecte que veuen, siga o no del barri, l'identifiquen. És la llei, la consigna. Fins i tot els més joves amaguen les tisesores preparades per a rebentar els panys dels cotxes i les paperines quan escolten el soroll del motor. Ells són els delinqüents, els *junkies*, els marginats; els altres, la *bòfia*. La pel·lícula diària es viu en carn viva, i com quasi sempre uns perden i altres guanyen. □

JORNADES D'ESTUDI SOBRE LES ZONES DE MUNTANYA CULTURA I SOCIETAT

TREMP 2, 3 i 4 de JUNY de 1989
PALLARS JUSSÀ

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura
Departament de Política Territorial i Obres Públiques

Consell Comarcal del Pallars Jussà

Informació:
Secretaria de Difusió Cultural
Rambla de Santa Mònica, 8.
3.ª planta.
08002 - Barcelona
Tel. 93/318 5004 (ext. 301)